

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Filano, Sive Felano, Abbate In Scotia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

EX MSS.

in honorem summæ Trinitatis: ubi sepultus est ipse, et monachos constituit. *Ordericus Vitalis lib. 4, Eccl. hist. scribit*, Fiscannense cœnobium a Richardo primo Duce Normannorum nobiliter fundatum, a secundo multis honoribus et divitiis largiter ampliatum. *Melius Glaber ante citatus scribit ab eo Ecclesiam in Fiscannensi loco honorificentius reformatam.*
d S. Majoli vitam dabimus xi Maii.
e Videtur deesse numinis.

IV. Ex alio ms. ejusdem loci.

a **V**ir Nobilis Normanniæ a Ricardus, primi Ricardi filius, a monasterio Fiscannensi Canonicos regulares expulit: qui legatos apud S. Benignum Divionem humiliter destinavit, Guilielmo ejusdem loci præcipuo pastori, magnis precibus compellit, monasterii Fiscannensis sub regula B. Benedicti commisit gubernandum, anno ab Incarnatione Domini millesimo primo.

Reformatur Fiscannem per S. Willelmum.

2 Illo tempore, beatæ memoriæ Willelmus Abbas, suæ religionis affluentia totius partes Romani Imperii illustrabat. Abbatumque multorum tepidos animos sui fervoris imagine reformabat et accendebat: apprime enim liberalibus artibus eruditum atque disciplinis Ecclesiasticis cunctisque spiritualibus officiis, nihilominus etiam fere virtutum omnium gratia imbutum, et illuminatum, Divionensium Ecclesiæ B. Majolus præposuerat et constituerat Abbatem et Magistrum.

Abbatibus Fiscannensibus.

3 In eodem ms. Codice catalogus extat Abbatum Fiscannensium: Guillelmus primus Abbas Fiscannensis, de Burgundia natus, fuit nobili genere procreatus. In quodam libro memoriali de præfato sanctissimo Patre piæ recordationis et memoriæ discimus, quod suæ

religionis affluentia totius partes magni Imperii illustrabat. Et quoniam novit, quod nisi qui legitime certaverit, coronabitur, opus bonum, quod inceperat cœnobio Fiscannensi, studuit perseveranter exercere, qui monasteria per viginti novem annos gloriosissime regens b diem clausit extremum, et, ut credimus, feliciter in Christo coronatur. c Vixit xxxix annis.

Joannes.... Italus, profectus Jerosolymam: sedit annis d 2.

e Guilielmus Virgo, vulgo la pucelle, magnus eleemosynarius, diocesis Bajocensis, 29 annis.

Rogerus, diocesis Bajocensis, 31 annis, *hujus meminit Ordericus Vitalis lib. 12.*

Henricus, 49 annis: sub hoc pretiosus sanguis repertus. *De hujus electione agit Ordericus lib. 13.*

Radulphus, Raoul, 30 annis.

Richardus, 3 annis.

Richardus Morinus, 3 annis.

Guilielmus Napaille, 31 annis.

Richardus de Trieges, 16 annis.

Guilielmus de Putot, 12 annis.

Thomas a S. Benedicto, 20 annis.

Robertus du Putot.

Petrus Rogerus, factus summus Pontifex Clemens VI.

a Richardus II, Dux IV Normanniæ, successit patri an. Ch. 996, e vivis excessit an. Ch. 1026.

b Obiisse S. Guilielmum Fiscanni an. Ch. 1031, ostendimus supra in ejus vita.

c In regimine, nimirum.

d Ordericus Vitalis lib. 4, Eccl. hist. ann. 5 ejus regimini tribuit. e De hoc Guilielmo, quem de Roz appellat, pluribus Ordericus lib. 3, 4, 8 et 11.

DE S. FILANO, SIVE FELANO, ABBATE IN SCOTIA.

VII SECL.
IX JANUARI.

S. Filani
natis.

Infans a
morte ser-
vatus.

Sanctitate et
miraculis
clarescit.

Sanctus Filanus Abbas vetusti in Fifa monasterii, cui Pettinwimeum nomen, fuisse scribitur, referturque hoc die a Davide Camerario in Menologio Sanctorum Scotorum. Fillanus quoque, Felanus, et Philanus appellatur. *Carthusiani Colonienses in Additionibus ad Usuard. excusis an. Ch. 1315 et 1321.* Ipso die Felani Abbatis Confessoris. *Adamus Regius in Kalend. Scotiæ: In Scotia S. Filanus Abbas. Ejusdem meminit Ferrarius in catal. generali SS. additque ex Dempsero, ad hujus reliquias venerandas magnam hominum concursum fieri consuevisse. Est vero Pettinwimeum in Fifa, ut dictum est, provincia haud procul a S. Andree metropoli.*

2 Ex Chronicis Paslatensibus, et Breviario Aberdonensi (quæ non vidimus) refert Camerarius hanc vitam S. Filani epitomen: S. Filanus, ex patre Feriath viro nobili et Kentigerna matre sanctissima traxit originem. Natum jam Filanus pater in vicinum lacum præcipitari jussit quod is in lucem emissus ad instar monstri lapidem in ore videretur gestare. Verum (ut tradit ad hunc diem Aberdonense Breviarium) Angelorum ministerio ab aquis liber, ad ripam lacus ab iisdem conservatus est, donec ab Ibaro Episcopo viro sancto, Filanus inter Angelos inventus, baptizatus est, et matri Kentigernæ (quæ lacrymis a Deo assidue postulabat, ut Filanus filius, quem sciebat a patre in lacum præcipitatum, vitæ restitueretur, et baptismi sacramento donaretur,) redditus est.

3 Porro grandior factus Filanus ab Ibaro Episcopo traditur Mundo Abbati Educandus; apud quem omnes numeros solidæ virtutis explorare, ejusque fama sanctitatis longe lateque manare cœpit. Sæpe visus est Filanus, dum noctes integras in oratione transigeret cælesti circumfundi lumine, quod sole clarius cellam illustraret totam. Quandoque cum esset in tenebris,

sinistra manus instar facis lucidissimæ, dexteræ manui dum scriberet aut legeret, lumen præbere a ceteris monachis videbatur.

4 Abbate Mundo ex hac vita sublato, Filanus consensu monachorum in Abbatem eligitur; quo in officio omnium virtutum ceteris præluxit exemplo. Sed brevi post, diem suæ migrationis ex hac vita adesse sentiens, relicto successore ad solitudinem Sirach non procul a Glenderchly se contulit; quo in loco se totum cælestium rerum contemplationi tradidit, variosque a corporis et animæ infirmitatibus, divina ope, liberavit. *Addit Camerarius sub annum Christi DCII, e vita migrasse.*

5 Ope S. Filani Eduardum Anglorum Regem a Roberto Bruceo Scotorum Rege profligatum, scribit Hector Boetius lib. 14, historiæ Scotorum: Numerum omnium, inquit, quos tum peditum equitumque Anglus contraxerat hunc ferunt, videlicet centum quinquaginta peditum millia, et totidem fere equitum... Ex adversa parte Robertus omnia prudenter ac explore agere, cum triginta millibus peditum equitumque, veteranis plerisque militibus obviam hosti procedens, castra loco plano ponit, seu viribus snorum confidens, seu contemptum sui hostibus audaci consilio adimens.... Interea unumquemque arma expedire jubet, ac sese Deo preparare, confitendo Sacerdotibus delicta, ac Deum veniam orando, ut in posterum diem re sacra audita, ac sumpto Christi corpore, idonei prælium conserere, ac victoria potiri possint. In castris hostium amplissimam sibi quisque sperabat, unius diei labore exiguo divitias ingentes ac agros (quæ antea ne per somnium quidem speraverant) amplissimos habituros: nihil vero facilius effecturos sese arbitrabantur, quam primo impetu hostes proterere.

6 Nocte autem quum Robertus de rebus suis sollicitus,

b

c

d

e

Fit Abbas.

Moritur.

Victoria Scotorum, ope S. Filani.

Apparatus ad prælium.

S. Filani mi-
vacuolose de-
latum ad
castra bra-
chium.

licitus, quietem nullam prope corpori daret, precibus vacans, aut omnia animo volvens, intento eo cum quibusdam in preces converso, (orabat autem Deum ac S. Philanum, cujus brachium inclusum argento in exercitu se habere credebatur, ut victoriam propitii dare vellent) visum est brachium argenteum, cui inclusum verum fuerat, repente apertum, ac rursus in nictu oculi clausum, nullo accedente nec se movente quopiam. Quod quum mirandum videretur, Sacerdos ad altare accessit quid actum esset inspecturus : ubi vidit verum inesse brachium, exclamans vere numen adesse divinum, confessus est factum suum Regi, quod roganti brachium S. Philani, capsulam tantum argenteam, veritus ne in tumultu perderetur, exempto vero brachio, vacuum dederit. Plenus igitur Rex spe reliquum noctis in precibus ac gratis agendis perseverabat.

Scolorum
pietas:

7 Postero die preparatis omnibus ad rem sacram, milites convocat, jubetque omnes Christi corpus, quo robustiores spiritu essent, sumere. Erat in exercitu Abbas insulae Missarum, nomine Mauricius, qui ex editiusculo loco tum rem divinam faciebat : is Regi Eucharistiam ac nobilibus administrabat : deinde a reliquis Sacerdotibus idem factum ceteris militibus..... Mauricius arrepta duabus manibus cruce in qua Christus crucifixus pendebat, ostentansque eam militibus,

ut ejus nomine bono animo patriam defenderent, in eoque solo confiderent, ad pugnam duxit. Ac ubi aliquantum adhuc acies utrimque abessent, Deo sese cunctos in terram prostratos commendare mandat. Quod ubi hostes videre, deditionem eos supplices facere clamant universi. Sed mox ubi consurgentes maximo impetu in sese omnes incurrere vident, converso metu sibi quisque timere cepit. Primo igitur impetu plurimi cecidere..... Cecidere eo praelio ab Anglis millia quinquaginta; Equites autem aurati ducenti, cum Duce Governiae : duo tantum Scotorum Equitum auratorum desiderati sunt, Wilhelmus a Vetere ponte, et Walterius Rossensis : vulgi vero periere haud amplius quatuor millia. *Camerarius quoque victoriam hanc, anno Chr. 1314, ut ait, relatam proprio numini, a S. Filano suis gentilibus conciliato, tribuit. Commisum est praelium ad torrentem Bannock, ut Joannes Major lib. 3, Hist. Scotiae cap. 4, et Cambdenus testantur, haud procul Sterlingo oppido. Joannes Leslaus de rebus gestis Scotorum lib. 7, hoc praelium describit atque ad illud piam Roberti Regis et Scotorum preparationem, Mauricii Abbatis exhortationem, et crucis Christi prolationem; non tamen meminit S. Filani; uti nec Major; nedum Buchananus, qui antiquam Scotorum pietatem erga Ven. Eucharistiam, Crucem Christi, et Sanctos commemorare, nefas duxisset.*

EX BEDA.

Victoria.

DE S. ADRIANO ABBATE, IN ANGLIA.

CIRCITER AN.
CHRIST. DCCIX.
IX JANUARI.
S. Adriani
natis.

Adrianum Abbatem, non minori Christianae humilitatis quam Apostolici zeli laude illustrem, venerantur IX Januarii Ecclesiae Anglicanae : de quo praeter Martyrologium Anglicanum, Galesium, Molanus et Carthusiani Colon. in Addit. ad Usuardum : In Cantia Adriani Abbatis et Confessoris. Ejusdem meminit Ferrarius in generali catalogo Sanctorum, Martyrolog. Germanicum, Ghinius, Wion, Menardus, Tritheimius lib. 3, de viris illust. cap. 115. Fustus Harpsfeldius sec. 7, cap. 9, qui anno 708, mortuum scribit, Wion anno 707.

Vita.

2 Illius geminam hic vitam damus, alteram ex Beda lib. 4, hist. Anglic. cap. 1 et 2, ex Joanne Capgraviio alteram, cujus pars prior ex Beda est adumbrata.

VITA

ex ven. Beda, lib. 4.

a b
c
d e
Wighart or-
dinandus
Episcopus,
peste mori-
tur.
f

ANNO DCLXV a Deusdedit sextus Ecclesiae b Dorovernensis Episcopus obiit pridie Iduum Juliarum. Sed et c Erconbert Rex Cantuariorum eodem mense ac die defunctus, Ecgberto filio sedem regni reliquit, quam ille susceptam per novem annos tenuit. Tunc cessante non paucis tempore Episcopatu, missus est Romam ab ipso simul et a Rege Nordambroborum d Oswi e Wighart Presbyter, vir in Ecclesiasticis disciplinis doctissimus, de genere Anglorum, petentibus, Ecclesiae Anglorum Episcopum ordinari; missis pariter Apostolico Papae donariis, et aureis atque argenteis vasis non paucis. Qui ubi Romam pervenit, (cui Sedi Apostolicae tempore illo f Vitalianus praerant.) postquam itineris sui causam praefato Papae Apostolico patefecit, non multo post et ipse, et omnes pene qui cum eo adveniant socii, pestilentia superveniente deleti sunt.

Adrianus
Abbas Epi-
scopatum
detrectat.

2 At Apostolicus Papa habito de his consilio, quasivit sedulus quem Ecclesiae Anglorum Archiepiscopus mitteret. Erat autem in monasterio Niridano, quod est non longe a Neapoli Campaniae, Abbas Adrianus, vir natione Afer, sacris litteris diligenter imbutus, monasterialibus simul et Ecclesiasticis disciplinis institutus, Graecae pariter et Latinae linguae peritissimus. Hunc ad se accitum Papa jussit, Episcopatu

accepto, in Britanniam venire. Qui indignum se tanto gradu respondens, ostendere posse se dixit alium, cujus magis ad suscipiendum Episcopatum et eruditio conveniret et aetas. Cumque monachum quemdam de vicino Virginum monasterio, nomine Andream, Pontifici offerret; hic ab omnibus, qui eum novere, dignus Episcopatu judicatus est. Verum pondus corporeae infirmitatis, ne Episcopatus fieri posset, obstetit.

Alium offert
Pontifici.

3 Et rursus Adrianus ad suscipiendum Episcopatum actus est : qui petiit inducias, si forte alium, qui Episcopus ordinaretur, ex tempore posset invenire. Erat ipso tempore Romae monachus Adriano notus, nomine g Theodorus, natus ex Tharso Ciliciae, vir et seculari et divina literatura, Graecae et Latinae instructus, probus moribus, et aetate venerandus, id est, annos habens aetatis 66. Hunc offerens Adrianus Pontifici, ut Episcopus ordinaretur, obtinuit; his tamen conditionibus interpositis, ut ipse eum perduceret in Britanniam, eo quod jam bis partes Galliarum diversis ex causis adisset; et ob id majorem hujus itineris peragendi notitiam haberet, sufficiensque esset in possessione hominum propriorum : et ut ei doctrinae cooperator existens diligenter attenderet, ne quid ille contrarium veritati fidei, Graecorum more, in Ecclesiam, cui praesesset, introduceret. Qui Subdiaconus ordinatus quatuor expectavit menses, donec illi coma cresceret, quo in coronam tonderi posset : habuerat enim tonsuram more Orientalium h S. Pauli Apostoli. Qui ordinatus est a Vitaliano Papa anno Dominicae incarnationis DCLXVIII, sub die VII Kal. Aprilium, i Dominica.

Tum S. Theo-
dorum.

Mittitur cum
eo in An-
gliam.

4 Et ita una cum Adriano vi Kalendas Junias in Britanniam missus est. Qui cum pariter per mare ad Massiliam, et deinde per terram Arelaten pervenissent, et tradidissent h Joanni Archiepiscopo civitatis illius scripta commendatitia Vitaliani Pontificis; retenti sunt ab eo, quousque l Ebroinus Major domus regiae copiam pergendi quoquo vellent tribuit eis. Qua accepta Theodorus profectus est ad m Agilbertum Parisiorum Episcopum, et ab eo benigne susceptus, et multo tempore habitus est. Adrianus vero perrexit primum ad n Emme Senonum, et postea ad o Faronem Meldorum Episcopos, et bene cum eis diutius fuit.

Veniunt in
Galliam.

k

l

m

Isthic hyeme
subsistunt.
n o